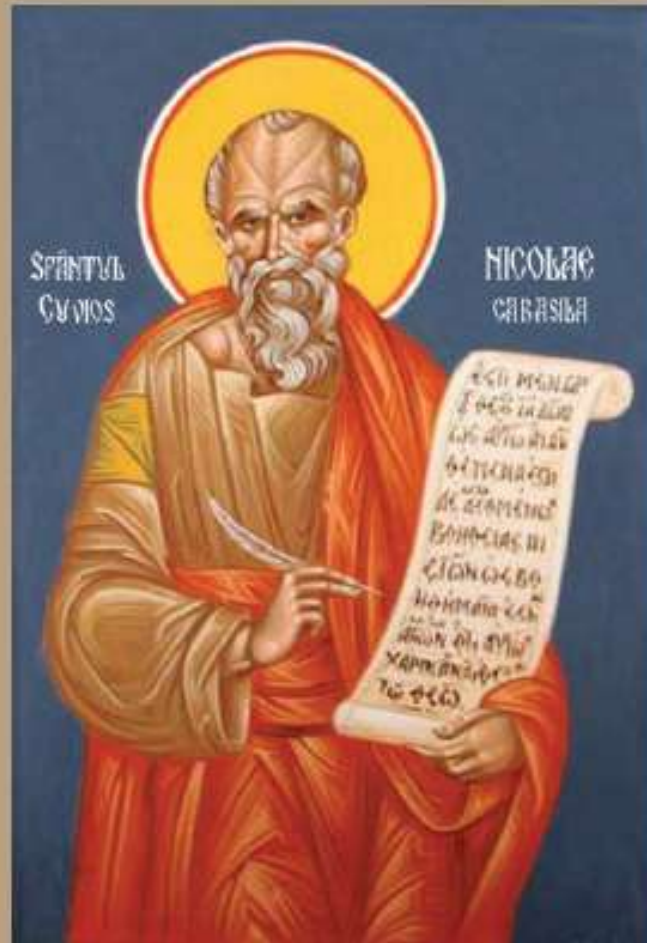

II

SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ
Reperete vieții duhovnicești

Adrian-Gheorghe Paul

ADRIAN-GHEORGHE PAUL

SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ

~ Reperete vieții duhovnicești ~

Volumul II

Ediura MEGA | Ediura RISOPRINT

Adrian-Gheorghe PAUL

SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ
Reperete vieții duhovnicești
(volumul II)

Adrian-Gheorghe PAUL

SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ
Reperete vieții duhovnicești

Volumul II

Editura MEGA | Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

EDITURA MEGA | www.edituramega.ro
e-mail: mega@edituramega.ro

Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca
e-mail: editura@risoprint.ro
www.risoprint.ro

Cuprins

Introducere	7
1. Generalități despre învățătura duhovnicească a Sfântului Nicolae Cabasila	9
2. „Viața duhovnicească” cabasiliană în ambianță hristologică și soteriologică ortodoxă deplină	29
2.1. „Născătorul” vieții duhovnicești cabasiliene	32
2.2. Încadrare hristologică a noțiunii vieții duhovnicești cabasiliene	45
2.3. Aspecte și încadrări soteriologice ale vieții duhovnicești cabasiliene	55
2.4. Încadrarea eclesiologică a vieții duhovnicești cabasiliene	74
2.5. Dimensiunea ascetico-mistică a vieții duhovnicești cabasiliene	98
3. „Viața în Hristos” cabasiliană înțeleasă ca unire mistică a omului în/cu Dumnezeu prin intermediul Sfințelor Taine și dobândirea de virtuți	115
3.1. Rolul și importanța Sfințelor Taine pentru viața duhovnicească în opera cabasiliană	128
3.2. Asceza vieții spirituale potrivit Sfântului Nicolae Cabasila	148
4. Urmarea lui Hristos și pecetluirea noastră cu semnul „rănilor” lui Iisus Hristos, potrivit Sfântului Nicolae Cabasila	173
În loc de concluzii	197
Bibliografie	199
Slujba sfântului cuviosului Părintelui nostru Nicolae Cabasila-Chamaetos	209

Introducere

În descrierea celui dintâi volum al colecției triadice dedicată Sfântului Nicolae Cabasila în acest an comemorativ (în anul 2023 s-au împlinit 700 de ani de la nașterea marelui gânditor bizantin) spuneam că învățătura duhovnicească a maestrului bizantin din secolul al XIV-lea, care „*n-a avut nici model și nici imitatori*”, este una importantă pentru viața Bisericii în general și pentru dezbaterile teologice, clarificările doctrinare, nuanțele liturgice și aspirațiile contemplative ale doritorilor după o viață în Hristos autentică, în mod special, motiv pentru care o vom și trata pe larg în secțiuni separate de ceea ce ne-am propus a evidenția în cel dintâi volum. Acolo am descris viața, epoca în care s-a format și a activat, dar am desenat și zugrăvit înalta personalitate duhovnicească a Sfântului Nicolae Cabasila, cu integrarea lui profundă în interiorul mișcării spirituale isihaste a Bisericii Ortodoxe și în linia palamită de manifestare a vieții duhovnicești descrise în capodoperele scrierilor sale de care dispunem astăzi. De asemenea, poziția sa ortodoxă vis-a-vis de mișcarea eretică spirituală messaliană sau cea a bogomililor vremii este una fermă și clar evidențiată, umanistul-mirean Nicolae Cabasila integrându-se perfect în spectrul trăirii autentice și a evidențierii originale a doctrinei și spiritualității Bisericii Ortodoxe.

Iată-ne la volumul al doilea, pe care l-am intitulat „*Sfântul Nicolae Cabasila – reperele vieții duhovnicești*”, în cuprinsul căruia căutăm a descrie detaliat doctrina spirituală sau învățătura duhovnicească a Sfântului Nicolae Cabasila¹, așa cum o regăsim în conținutul scrierilor sale păstrate până la noi. De altfel, este vorba despre miezul gândirii bizantine și ortodoxe a Sfântului Nicolae Cabasila regăsite atât în scrierea *Despre viața în Hristos*, cât și în celelalte scrieri omiletice și apologetice de care dispunem. Ne vom edifica pe

¹ Bărbatul proclamat recent ca *sfânt* de Biserica Ortodoxă a Greciei, la data de 3 iunie 1982 (vezi dosarul nr. 911 al Bisericii Ortodoxe a Greciei din Athena și Sinaxarul grecesc) și canonizat oficial în anul 1983, luna iulie 19, de către Patriarhul Ecumenic Dimitrios, cu zi de cinstire în Biserică, în fiecare an la data de 20 iunie. (*Actul de canonizare* a Sfântului Nicolae Cabasila, Nr. protocol 419 din Cancelaria Arhiepiscopiei Constantinopolului, Noua Romă).

parcursul dezbaterilor de originalitatea lui Nicolae Cabasila atunci când vom vorbi despre opera de mântuire a omului realizată deplin prin Iisus Hristos, prototipul omului desăvârșit și încorporarea binelui nesfârșit, despre rolul și importanța Sfintelor Taine ale Bisericii înspre sporirea vieții duhovnicești și dobândirea îndumnezeirii noastre, precum și despre virtutea creștină și viața ascetică în general așa cum o regăsim trăită în Ortodoxie. Căci viața noastră trebuie să ajungă să se miște de acum „după bătăile inimii lui Hristos”, adică să ajungă a atinge nestricăciunea (*nepătimirea*) înțeleasă drept stare de îndumnezeire a omului, dobândită prin comuniunea plină de iubire, asemănătoare „unirii nupțiale”, cu Iisus Hristos, precum și prin „urmarea Lui” deplină și transfiguratoare întru toate până la sfințirea omului nou, rezidit, modelat și înnoit în har *după* chipul Său.

Propunem, așadar, o abordare eclesiologic-duhovnicească și gnosiologic-ascetică din conținutul căreia să desprindem largă și atotcuprinzătoarea învățătură mântuitoare a Bisericii lui Hristos, în care se integrează perfect și foarte original umanistul bizantin Nicolae Cabasila, pe care în fapt o promovează într-un mod inedit. Sperăm ca această incursiune duhovnicească să fie de folos minții și sufletului la cât mai mulți cititori, deopotrivă laici-mireni și monahi ori sacerdoți, asemenea unui ghid de îndrumare înspre formarea lor sufletească, în calitate de fii ai Bisericii lui Hristos, iar pentru cercetători și teologi o deschidere spre noi orientări de cercetare, aprofundare și integrare a Sfântului Nicolae Cabasila în spectrul variat al spiritualității Bisericii noastre Răsăritene.

La Liturghie

Apostolul caută-l în duminica a VI-a

„Fraților, având daruri...”

Evangelia după Luca:

*„În vremea aceea stând Iisus la loc șes...”
caut-o pe 5 decembrie (la Sfântul Sava)*

Chinonic: *„Întru pomenire veșnică va fi dreptul...”*

Megalinară

Cu cuvânt și înțelepciune duhovnicească ai strălucit prin viață aleasă, și învățător dumnezeiesc al Bisericii te-ai arătat, Nicolae atotfericite, împreună-locuitorule cu îngerii.

Iată-ne la volumul al doilea, pe care l-am intitulat „*Sfântul Nicolae Cabasila – reperete vieții duhovnicești*”, în cuprinsul căruia căutăm a descrie detaliat doctrina spirituală sau învățătura duhovnicească a Sfântului Nicolae Cabasila, așa cum o regăsim în conținutul scrierilor sale păstrate până la noi. De altfel, este vorba despre miezul gândirii bizantine și ortodoxe a Sfântului-umanist Nicolae Cabasila regăsite atât în scrierea *Despre viața în Hristos*, cât și în celelalte scrieri omiletice și apologetice de care dispunem astăzi. Ne vom edifica pe parcursul dezbaterilor de originalitatea lui Nicolae Cabasila atunci când vom vorbi despre opera de mântuire a omului realizată deplin prin/in Iisus Hristos, prototipul omului desăvârșit și incorporarea binelui nesfârșit, despre rolul și importanța Sfințelor Taine ale Bisericii înspre sporirea vieții duhovnicești și dobândirea îndumnezeirii noastre, precum și despre virtutea creștină și viața ascetică în general. Căci viața noastră trebuie să ajungă să se miște de acum „după bătăile inimii lui Hristos”, adică să ajungă a atinge nestricăciunea (*nepătımirea*) înțeleasă drept stare de îndumnezeire a omului, dobândită prin comuniunea plină de iubire, asemănătoare unirii nuptiale, cu Iisus Hristos, precum și prin „urmarea Lui” deplină și transfiguratoare întru toate până la sfințirea omului nou, rezidit, (re)modelat și înnoit în har *după* chipul Său.

Propunem, așadar, o abordare eclesiologic-duhovnicească și gnosologic-ascetică din conținutul căreia să desprindem largă și atotcuprinzătoarea învățătură mântuitoare a Bisericii lui Hristos, în care se integrează perfect și foarte original umanistul bizantin Nicolae Cabasila, pe care în fapt o promovează într-un mod inedit. Sperăm ca această incursiune duhovnicească să fie de folos minții și sufletului la cât mai mulți cititori, deopotrivă laici-mireni și monahi ori sacerdoți, asemenea unui ghid de îndrumare înspre formarea lor sufletească, în calitate de fii ai Bisericii lui Hristos, iar pentru cercetători și teologi o deschidere spre noi orientări de cercetare, aprofundare și integrare a Sfântului Nicolae Cabasila în spectrul variat al spiritualității Bisericii noastre Răsăritene.

Autorul

Editura
RISOPRINT

